

Paradigmeskiftets konsekvenser: Midlertidighedens dilemmaer

Susanne Bregnbæk, ph.d.

Lektor ved Københavns Professionshøjskole og Lunds Universitet//

Konsulent i Sameksistens

Midlertidighed og usikkerhed - eksil

- Sara, iransk kvinde
 - Tilhørsforhold
 - Bureaukratiets uforudsigelighed
 - Håbet om opholdstilladelse
 - “Dette kort er min mor og min far” ...
 - Den permanente midlertidighed
-
- Edward Said – citerer et digt af Wallace Steven
 - “En sindstilstand, hvor vejene mod forår er tæt på men utilgængelige” (A Winter’s Mind)

”Flygtningekrisen” i 2015

- Danmark modtog på ret kort tid lidt over 10.000 flygtninge
- Min vej ind i dette felt:
- For mange daginstitutioner – en ny opgave
- Mangel på viden – en ny opgave for pædagoger og andre fagprofessionelle

Den midlertidige institution

- Hemmeligholdelse af midlertidigheden
- Gode intentioner – traume
- “Det her er bare børnehaven”
- Tvivl...
- Perspektivskifte
- “Jeg ville have foretrukket at vide det” (Lene, pædagog)
- Dialog, åbenhed, ligeværd
- Hannah Arendt’s skelnen mellem medlidenhed og sympati

Trækker på disse forskningsprojekter:

”Flygtningebørn og deres familiers møde med danske daginstitutioner” (2016-2018)

”Tidlig indsats i udsatte boligområder: Et antropologisk studie af gråzonerne mellem familie, stat og daginstitution” (2018-2020)

”Liv i Limbo: Det svære forældreskab for familier i udsatte positioner” (2020-2022)

**Paradigmeskiftets
konsekvenser
Flygtninge, stat og
civilsamfund**

AARHUS UNIVERSITETSFORLAG

Midlertidige opholdstilladelser

- L140 blev vedtaget af et bredt flertal i Folketinget i februar 2019 – bredt kendt som Paradigmeskiftet
- Årtiers fokus på **integration** blev erstattet med en dagsorden om **hjemsendelse**

Redigeret af Mikkel Rytter, Sarah-Louise J. Mortensen, Susanne Bregnbæk og Zachary Whyte

- Tværfaglig bog skrevet af forskere indenfor fagene antropologi, sociologi, jura, statskundskab og religionsvidenskab.
- Bygger fortrinsvist på feltarbejde og dokumentanalyse
- 3 dele:
 - Konsekvenser for flygtninges liv og hverdag
 - Konsekvenser for staten og velfærdssamfundet
 - Konsekvenser for arbejdsmarkedet og civilsamfundet

- Open access fra Århus Universitetsforlags hjemmeside:
- <https://unipress.dk/udgivelser/p/paradigmeskiftets-konsekvenser/>
- https://www.jstor.org/stable/pdf/jj.5590545.2.pdf?refreqid=fastly-default%3A64c3b4860794c1aac7c71e8e069e1219&ab_segments=&origin=&initiator=&acceptTC=1

Hvad betyder midlertidig beskyttelse?

- **Konvensstatus** (§7, stk. 1) gives, Jvf. FN's Flygtningekonvention til en flygtning, som er individuelt forfulgt grundet race, religion, nationalitet, socialt tilhørsforhold eller politiske holdninger.
- Efter Paradigmeskiftet – 2 års varighed – før 5 årig.
- Opholdstilladelsen kan kun inddrages ved “fundamentale, stabile og varige ændringer” i det land eller område personen er flygtet fra.

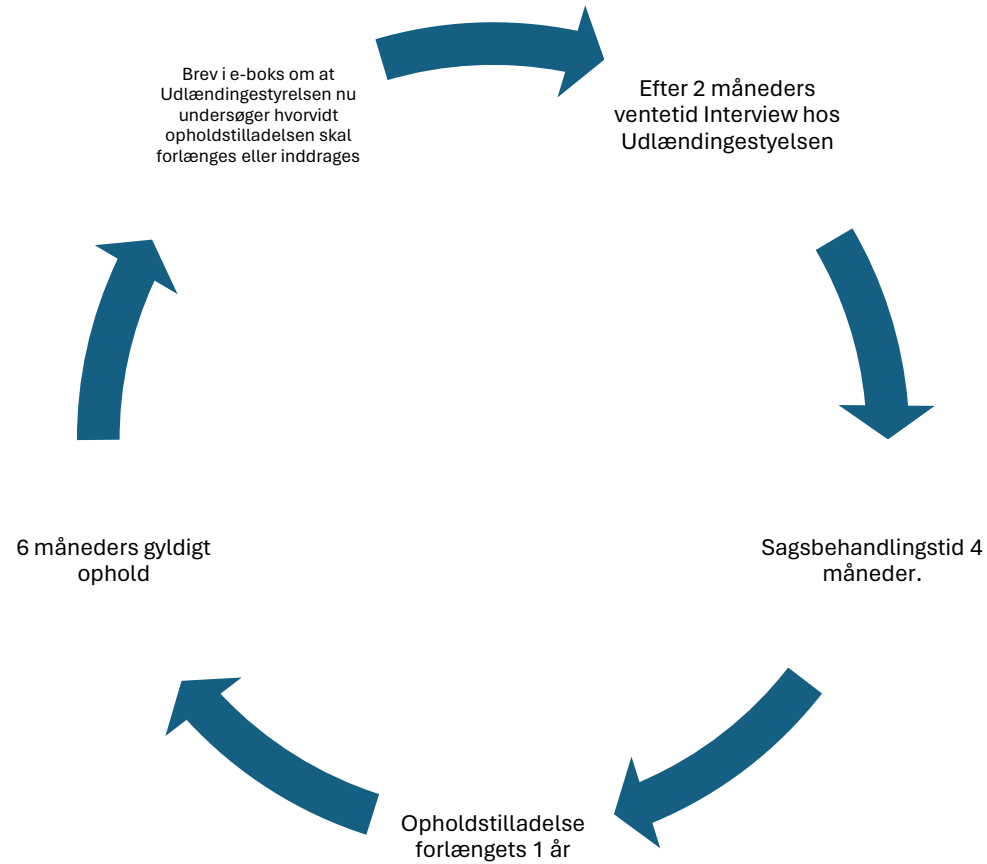
- **Beskyttelsesstatus** (§ 7, stk. 2) gives til en flygtning, der er i risiko for dødsstraf, tortur eller nedvørdigende behandling i oprindelseslandet. Denne opholdstilladelse har grund i andre konventioner end FNs Flygtningekonvention, blandt andet den Europæiske Menneskerettighedskonvention.
- Nu gyldig i et år ad gangen (før 5 årig) og skal derefter forlænges med 2 år ad gangen.

- **Midlertidig beskyttelsesstatus** (§7, stk. 3) gives til en flygtning, der er flygtet grundet den generelle sikkerhedssituation i det land, som personen kommer fra, og ikke er individuelt forfulgt. Den midlertidige beskyttelsesstatus har et års varighed og kan i de første tre år af en flygtnings ophold forlænges med et år ad gangen og derefter med to år ad gangen.
- Færre rettighed: Bl.a. skal en flygtning med denne status vente vente to år, før personen kan søge om familiesammenføring.

Nye vilkår for beskyttelse

- Korte og midlertidige opholdstilladelser
- Hyppige og intensive revurderinger
- Lægges ikke længere vægt på tilknytning (Dog i praksis i nogen grad for børn med mere end 6 års skolegang i Dk).
- Asylfasens ”deporterbarhed” (Poulsen 2022) er flyttet ind opholdstilladelsen.

Asylretslige og eksistentielle konsekvenser af de hyppige revurderinger (Sisyphos)

Kapitel 3: Familien betyder alt: Om paradigmeskiftets dobbelbinding for flygtninge i Danmark

Som jeg har skrevet sammen med:

Marie Juul Petersen, seniorforsker ved
Dansk Institut for Menneskerettigheder

Trækker bla på empiri fra:

Filskov, Nadia, Trine Otto Hansen, Sidsel
Larsen, Marie Juul Petersen og Nikolas
Tan (2022) *“Man kan aldrig føle sig
sikker”*. København: Institut for
Menneskerettigheder.”

Flygtningefamiliers svære valg

- Gregory Bateson's "double-bind" (2000/1972)

Integration OG hjemsendelse

- Den umulige situation en person, der er konfronteret med to modsatrettede krav, står overfor.

3 umulige valg

1. Integration eller forberedelse på hjemrejse?
2. Valget mellem at holde familien samlet eller at sikre sit barns fremtid?
3. Valget mellem at underskrive en frivillig hjemrejseaftale og at nægte at rejse?

Integration eller hjemrejseparathed?

- Implicitte eller eksplicitte krav om ”integration” i form af sprogtilegnelse, job og uddannelse sameksisterer med kravet om “selvforsøgelse og hjemrejseparathed”
- F.eks. dagtilbud, tidlig indsats, sprogstimulering, obligatorisk dagtilbud fra 1 års alderen (i udsatte boligområder)
- Hvordan skal forældre ruste deres børn til fremtiden?
- Hvilke(t) sprog er (mest) relevant at lære?

“Jeg forsøger at lære Aisha at skrive på arabisk. Hvis vi skal til Syrien eller et andet sted i Mellemøsten, så er det meget vigtigt. Måske er det faktisk vigtigere, end at hun lærer dansk. Det ved vi ikke. Det kan kun fremtiden vise..Hun er også god til engelsk. Hun har lært meget selv ved at se tegnefilm på YouTube”.

(Laila, syrisk kvinde)

- Børn og forældre oplever ofte det at komme til et nyt land forskelligt. Børn lærer typisk hurtigere sproget end deres forældre og landet bliver hurtigere "deres".
- Forældre kæmper med kulturelle koder, arbejde mm.
- I nogle tilfælde er børnene "hjemme" mens forældrene er "i et fremmed land". Familier har altså ikke altid en fælles forståelse af hvad "hjem" er.
- Valg: forlade et hjem eller vende hjem?

At holde familien samlet eller at sikre sit barn?

- Der er en risiko for at familien skilles når deres opholdstilladelser revurderes – da de ofte har forskellige typer af opholdstilladelser.
- Det sætter dem i svære valg/dobbeltbindinger.
- F.eks. Salma og hendes mand (flygtninge fra Syrien) fik inddraget deres opholdstilladelser, men deres 18-årige søn havde mulighed for at søge selvstændigt asyl, da han er i den militærpligtige alder. (Har mulighed for at søge ophold efter § 7, stk. 1).

- “Min søn græd da jeg kørte ham til samtale. Han kunne ikke forstå hvorfor han skulle sættes i den situation. Han var spejderleder førhen. Men nu er han stoppet. Han har ikke lyst længere. (Salma, syrisk kvinde)

At leve som familie på udrejsecenter

- Valget mellem at underskrive en frivillig hjemrejseaftale og at leve med udrejsecenterets “motivationsfremmende foranstaltninger” (Whyte, Cambell og Overgaard 2020).
- I situationer, hvor flygtninge ikke medvirker frivilligt til deres hjemrejse og ikke kan tvangsudsendes til deres hjemland.
- Opholds- og meldepligt
- Ingen lønnet arbejde, ingen lommepenge/transportpenge.
- Hvis man frivilligt underskriver en hjemrejseaftale bliver forholdene en anelse forbedrede...

- “Sagsbehandleren er meget rolig. Han siger: “Du bliver nød til at skrive under, det er godt for dig og din familie”. Det er ligesom, når du sidder foran et barn og prøver at overtale det til at spise noget (..) Men det er jo virkelig svært for mig at skrive under på det papir. Det gælder jo ikke kun mig, det gælder også mine børn. Så skal jeg stå til ansvar for at sende dem i døden. For at vende tilbage til Syrien er at vende tilbage til døden.” (Hala, syrisk kvinde)
- Plaget af tvivl – børnene plager...
- Dobbeltbinding – det rigtige valg på kort og på lang sigt?

Refleksjoner ved
bordene...

Publikationer – videre læsning

- Rytter, Mikkel, Sarah-Louise Mortensen, Susanne Bregnbæk og Zachary Whyte (2023) Paradigmeskiftets konsekvenser: Flygtninge, stat og civilsamfund. Århus Universitetsforlag.
- Bregnbæk, Susanne (2021) Blinde Vinkler: Asynkron tillid i tidlige indsatser for flygtningefamilier i Danmark. Tema Nummer om Tillid og mistillid i pædagogisk praksis. *Dansk Pædagogisk Tidsskrift*.
- Arent, Annelise and Susanne Bregnbæk (2020) ”Mødet med systemet: Tillid og mistillid i forældresamarbejdet” i Nanna Jordt Jørgensen og Susanne Bregnbæk Red (2020). *Flygtningebørn i dagtilbud*. København: Forlaget Dafolo.
- Bregnbæk, Susanne, Annelise Arent, Asger Martiny-Bruun and Nanna Jordt Jørgensen (2017) Statens eller familiens børn? Tvang og omsorg i mødet mellem nytilkomne familier og danske daginstitutioner. In *Forskning i Pædagogers Profession og Praksis* (FPPU), Vol. 1. No. 2. Pp. 53-67.
- Susanne Bregnbæk (2019) Questioning Care: Ambiguous Relational Ethics between a Refugee Child, her Parents and the Danish Welfare State. Special Issue on refugees and inclusive education in the *International Journal of Inclusive Education*.